

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri ja regionaalministri määruste muutmise seoses taotluste esitamise ajavahemiku muutmisega“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 15 lõike 2, § 24 lõike 1, § 38 lõike 3 ning § 132 lõike 2 alusel.

Määrusega muudetakse järgmisi maaeluministri ja regionaalministri määrusi:

- 1) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 71 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus“;
- 2) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 75 „Perioodi 2023–2027 keskkonnasõbraliku majandamise toetus“;
- 3) regionaalministri 10. juuli 2023. a määrust nr 41 „Perioodi 2023–2027 kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“;
- 4) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 84 „Perioodi 2023–2027 loomade heaolu toetus“;
- 5) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 77 „Perioodi 2023–2027 loomade tervist edendavate kõrgemate majandamisnõuete toetus“;
- 6) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 81 „Perioodi 2023–2027 mahepõllumajandusliku taimikasvatuse toetus ja mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetus“;
- 7) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 76 „Perioodi 2023–2027 mesilaste korjeala toetus“;
- 8) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 82 „Perioodi 2023–2027 ohustatud tõugu looma pidamise toetus“;
- 9) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 88 „Perioodi 2023–2027 pinnavee kaitse toetus“;
- 10) regionaalministri 21. detsembri 2023. a määrust nr 110 „Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohuma kaitse toetus“;
- 11) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 87 „Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse toetus“;
- 12) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 79 „Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus“;
- 13) regionaalministri 18. detsembri 2023. a määrust nr 102 „Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohuma kaitse toetus“;
- 14) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 86 „Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus“;
- 15) regionaalministri 18. detsembri 2023. a määrust nr 103 „Perioodi 2023–2027 väärtusliku püsirohuma säilitamise toetus“;
- 16) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 80 „Perioodi 2023–2027 ökoalade toetus“;
- 17) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 83 „Perioodi 2023–2027 ökosüsteemiteenuste säilitamise toetus“;
- 18) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 73 „Piimalehma, ammalehma ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetus“;
- 19) maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord“;

20) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 7 „Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus“.

Määrusega kavandatud muudatused tuginevad programmiperioodi kahe esimese taotlemisaasta (2023–2024) pindala- ja loomatoetuste vastuvõtu statistikale, mis on näidanud, et suurem osa toetuste taotlustest esitatakse taotlusperioodi lõpus (viimase kümne päeva jooksul). Loomadega seotud otsetoetuste taotlemisperiood on seni olnud 2. märtsist kuni 15. aprillini, selle uueks lõpptähtajaks saab 21. märts. Pindalapõhiste otsetoetuste ja maaelu arengu pindala- ja loomatoetuste taotlemisperiood on seni olnud kavas 2. maist kuni 15. juunini, uueks taotlusperioodiks saab 15. mai kuni 15. juuni. Aastad 2023 ja 2024 olid uue programmiperioodi algusaastad, kus uute toetuste arendused tingisid juba nagunii maikuise taotlusperioodi hilisema avanemise (20. mai), edaspidi jääb taotlemisperiood ühe kuu pikkuseks.

Taotlusperioodi muutmise peamiseks põhjuseks on Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) töö efektiivsemaks muutmine. Taotlemisega tegelevate inimeste vabaneva ressursi saab suunata teistesse taotluste menetlemisega seotud tööloikudesse, mis aitab kaasa toetuste õigeaegsele väljamaksmisele.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna nõunik Veronika Vallner-Kranich (625 6253, veronika.vallner-kranich@agri.ee) ja sama osakonna peaspetsialist Ragni Koitmaa (625 6176; ragni.koitmaa@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunikud Mari-Liis Kivipõld (625 6283, mari-liis.kivipold@agri.ee) ja Ketlyn Roze (625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb 20 paragrahvist.

Eelnõu §-dega 1–17 ja 19–20 lisatakse eespool nimetatud maaeluministri ja regionaalministri määrustesse ühesuguse sisuga sätteid, mille kohaselt algab taotluste esitamine nii 2025. aastal kui ka edaspidi 15. maist, senise 2. mai asemel, kuid lõpeb tavapärasel tähtpäeval ehk 15. juunil. Taotluste esitamise lõpptähtpäeva ei muudeta. Kui e-teenuse keskkonna töös esineb tehniline viga, mis takistab taotluse, maksetaotluse või muu menetlusdokumendi esitamist, pikeneb selle dokumendi esitamise tähtaeg ELÜPS § 7 lõike 4 kohaselt e-teenuse keskkonna tehnilise vea kõrvaldamiseks kulunud tööpäevade arvu võrra. Kui tehniline viga kestab alla ühe tööpäeva, pikeneb eelnimetatud dokumentide esitamise tähtaeg ühe tööpäeva võrra. Seega, kui taotluste vastuvõtuperioodi lõpus peaks ilmema mõni tehniline tõrge, lükkub ka lõpptähtpäev vastavalt edasi.

ELÜPSi § 38 lõike 3 punkti 2 kohaselt võib regionaalminister kehtestada taotluse esitamise ja taotluse menetlemise täpsemad tingimused ning korra. Kui varasemalt oli sätestatud, et pindalapõhiste otsetoetuste ja maaelu arengu toetuste taotlusi on võimalik esitada ajavahemikul 2. maist kuni 15. juunini, siis kahe esimese programmiperioodi taotlemisaasta taotluste vastuvõtu statistika (taotlemine algas 20. maist) on näidanud, et pikk taotluste vastuvõtuperiood ei ole end õigustanud ning ühtlasi ei muuda see ka taotlejate käitumist. Sõltumata vastuvõtuaja algusest esitatakse 50 protsenti pindalapõhiste otsetoetuste ja maaelu arengu loomapõhistest taotlustest viimase kümne päeva jooksul. Siinkohal vajab väljatoomist asjaolu, et pindalaliselt esitatakse kõige suuremad taotlemise pindalad just taotlusperioodi viimastel päevadel. Teisisõnu, viimase viie päeva jooksul esitatakse üle 50 protsendi kogu taotletavast pindalast (s.o ca 100 000 ha päevas).

PRIA jaoks tähendab iga vastuvõtuperioodi päev taotluste edasise menetlusega tegelevate inimeste ressursi kinnihoidmist, sest taotluste vastuvõtuga seotud inimesed (osalemine infotelefoni töös vastuvõtu võimaldamiseks regionaalsetes büroodes) tegelevad taotluse menetlemisega ka edasistes etappides. Näiteks 2024. aasta oli igapäevaselt taotluste vastuvõtmisega seotud klientide teenindamisega hõivatud infotelefonis 6 inimest. Aastaid tagasi, kui oli võimalik üksnes pabertaotlusi esitada, oli struktuuris ette nähtud ainult taotluste vastuvõtmisega tegelevad inimesed, kuid selline töökorraldus osutus e-taotlemise tulemisega inimressursi ja rahaliste vahendite ebaratsionaalseks kasutamiseks. Praegu panustab taotluste vastuvõtmisega seotud personal ka järgmistesse menetlusetappidesse.

Muuhulgas tehakse § 1 punktis 3 tehniline parandus, sest lühikese raieringiga paju (*Salix*) madalmeta kasvatamise vastavust kontrollib edaspidi Põllumajandus- ja Toiduameti asemel Maa- ja Ruumiamet. Muudatus on tingitud asutuste vahelisest struktuuri- ja töökorralduse muutumisest.

Eelnõu §-ga 18 muudetakse maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 73 „Piimalehma, ammlehma ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetus“.

Eelnõu § 18 punktide 1 ja 2 muudatused on seotud otsetoetuste loomatoetuste taotlusperioodi muutmisega. Määruse § 7 lõikes 2 ja 3 on toodud põllumajandusliku majapidamise üleandmise sätteid, milles asendatakse kuupäev 15. aprill 21. märtsiga. Seega muudatuse kohaselt, kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle ajavahemikul 2. märtsist kuni 21. märtsini, võtab üleandja toetuse taotluse tagasi ja ülevõtja esitab uue taotluse, ning kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast 21. märtsi, kuid hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembriks, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Eelnõu § 18 punktiga 3 asendatakse senine otsetoetuste loomatoetuste taotlemisperioodi lõppkuupäev 15. aprill uue kuupäevaga, milleks on 21. märts. Muudatus puudutab piimalehma kasvatamise otsetoetust, ammlehma kasvatamise otsetoetust ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetust. Senise taotlusperioodi, 2. märts kuni 15. aprill, asemel hakkab kehtima uus taotlusperiood, milleks on 2. märts kuni 21. märts, ehk siis taotlusperioodi alguskuupäev jääb samaks, kuid lõppkuupäev muutub varasemaks. Erinevalt pindalatoetuste taotlemisperioodist on loomatoetustel aktiivsem taotluste esitamine just vastuvõtuperioodi alguses. Suurusjärgus 61% kogu loomatoetuste taotlustest on 21. märtsiks esitatud. Nii nagu ka pindalapõhiste toetuste taotlemisel, aitab ka siinkohal muudatuse sisse viimine PRIA taotluste edasise menetlusega tegelevate inimeste ressursi kinnihoidmist vältida, sest taotluste vastuvõtuga seotud inimesed (osalemine infotelefoni töös vastuvõtu võimaldamiseks regionaalsetes büroodes) tegelevad taotluse menetlemisega ka edasistes etappides. Näiteks 2024. aastal oli infotelefoniga iga päev seotud 3 inimest ning sõltumata sellest, kui palju taotlusi igal päeval esitati, pidid klienditeenindust neile osutama. Edaspidi on võimalik PRIA nende 3 inimese ressursi tänu vastuvõtuperioodi lühendamisele suunata muudele vajalikele tegevustele läbi viimiseks. Samuti võimaldab vastuvõtuperioodi lühendamine kohapealsete kontrollide läbiviimist ettepoole tuua. Siiani on alustatud kohapealsete kontrollidega mai alguses, kuid selleks ajaks on näiteks ammlehmade karjatamisega juba alustatud ning kontrollimiseks loomade kokku ajamine on taotleja jaoks keeruline. Seetõttu on mõistlik loomade kontrollid läbi viia enne aktiivset karjatamisperioodi algust.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on võetud aluseks järgmised õigusaktid:

1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, 2. detsember 2021, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise

põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013;

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2116, 2. detsember 2021, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013;

3) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 08.07.2022, lk 12–22);

4) Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 08.07.2022, lk 23–34).

4. Määruse mõjud

Kõik eelnõus kavandatud muudatused on seotud toetuste taotlemise menetlusliku poolega ning nendega ei kaasne sisulisi muudatusi toetuse andmise tingimustes. Taotluste esitamise ajavahemiku lühendamise mõjutab ca 14 000 toetuse taotlejat, kes taotleavad otsetoetusi ja maaelu arengu pindala- ja loomatoetusi. Taotlusperioodi muudatuse sisse viimise kohta on küsitud arvamust ka põllumajandustootjate esindusorganisatsioonidelt, kes ei näinud takistusi nimetatud muudatuste sisse viimises.

Kõige suuremat mõju võib muudatus avaldada neile põllumajandusnõustajatele, kellel on palju kliente. Samas on võimalus taotlemiseks vajalikke tegevusi teha juba ka enne taotlemist. Näiteks keskse e-Põlluraamatu arenduste käigus muudeti PRIA e-teenuse keskkonnas põldude haldamise teenust selliselt, et põlde on võimalik taotlemiseks ette valmistada aastaringiselt. Põldude joonistamine ja uuendamine taotlusperioodiks on üks enim aeganõudvamaid tegevusi toetuste taotlemisel ja kuna sellega saab iga taotleja alates 2024. aastast tegelda endale sobilikul ajal (sh ka konsulendid). Taotluste esitamise ajavahemiku lühendamisest tekkivat mõju aitab kompenseerida ka see, et ühise põllumajanduspoliitika rakendamise perioodil 2023–2027 on taotluste esitamise ja muutmise ajavahemik kokkuvõttes pikem, kui oli eelmisel programmiperioodil, mil see oli 2. maist kuni 21. maini. Varem sai küll esitada hilinenud taotlusi veel samuti kuni 15. juunini, kuid sel juhul vähendati väljamakstavat toetust. 2023. aastast alates muutus ka taotluste muutmise lõpptähtaeg (1. november), mil saab taotlusesse sisse viia vajalikke parandusi.

Lisaks on muudatustel soodustav mõju PRIA-le, kes saab lisaega vajalike tegevuste efektiivsemaks kasutamiseks, et tagada PRIA e-teenuse keskkonna parem toimimine taotluste vastuvõtmise ja menetlemise jaoks. Seega, nendel päevadel, kui vastuvõttu ei toimu, saab osa teenuse pakkumisega tegelevate inimeste ressursi suunata teistesse taotluste menetlemise seotud tööõikudesse, hajutades seeläbi töökoormust ning võimaldades saavutada õigeaegne toetuste väljamaksmine. Nt 2024. aastal võimaldas hilisem pindalatoetuste vastuvõtu algus lõpetada varem loomatoetuste kohapealsed kontrollid ja seeläbi tekkis rohkem ressursi pindalatoetuste taotluste menetlusega tegelemiseks. Loomatoetuste kohapealsed kontrollid lõpetati 2024. aasta juuni keskel 25. nädalal, eelmisel aastal augusti keskel 33. nädalal. Loomatoetuste kontrolle läbiviinud regionaalsetes büroodes paiknevad töötajad said seetõttu panustada infotelefoni töösse, teenindada taotlejaid koha peal ning abistada põldude registri bürood põllumassiivide ja rohumaa vanuse kihi uuendamisel. See omakorda võimaldas keskuses paiknevatel menetlusbüroo ja põldude registri büroo töötajatel tegeleda pindalatoetuste vastuvõtuperioodi ajal juba esitatud taotluste administratiivse kontrolliga ja kontrollibürool ette valmistada pindalatoetuste kohapealse kontrolli valimeid. Tööharjade hajutamine on vajalik eelkõige selleks, et oleks piisavalt aega, et teha arendusi ja täiendusi toetustega seotud infosüsteemidesse, sest vastasel korral eksisteerib risk otsuste mittetähtaegsaks tegemiseks.

Loomapõhistel otsetoetustel toimub erinevalt pindalatoetustest aktiivsem taotluste esitamine vastuvõtuperioodi alguses. 21. märtsiks on esitatud umbes 61% taotlustest. Loomapõhiste otsetoetuste taotlemise korral on taotlejale taotlusel ette kuvatud, millise toetuse taotlemiseks ta põllumajandusloomade registri andmetel kvalifitseerub. Taotlemiseks tuleb teha taotlemise mäрге vastava toetusliigi juurde ja taotlus ära esitada, ehk taotlemine on oma olemuselt pigem lihtne ja lühikese aja jooksul tehtav tegevus. Kuna loomatoetustel on loomade arvu arvestamise aluseks periood 2. märtsist kuni 1. septembrini, siis on mõistlik jätta taotluste vastuvõtuperiood loomade pidamisperioodi algusesse, kuid teha seda lühema ajaperioodi vältel.

Loomapõhiste otsetoetuste taotluste vastuvõtuperioodi lühendamine võimaldab tuua ettepoole kohapealsete kontrollide valimite koostamise ja kontrollkäikude läbiviimise. Siiani on alustatud kohapealsete kontrollidega mai alguses, kuid selleks ajaks on nt ammalehmade karjatamisega juba alustatud ning kontrollimiseks loomade kokku ajamine on problemaatiline. Seetõttu on mõistlik loomade kontrollid läbi viia enne aktiivset karjatamisperioodi algust ja seda taotlusperioodi muutmise ka teha võimaldab.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile.